

натрупал". Подобна новозабогатешевска арогантност и самовлюбеност и персонално Яворов са дразнили немалко, превъплътил ги в реалистично-драматургичните си произведения.

Но той не счита социалната критика за единствен и основен момент на творческото възсъздаване на действителността. По-важното е, да се разкрие моралният смисъл на битието, като смисъл на човешкия живот. Художествената красота е съизмерима с висшите ценности на битието и съществува като художествено познание. Епистомологичният контекст на тези разсъждения ни кара да осмислим по нов начин приписваните като чисто символистки моменти в естетиката на Яворов: *"Истинската драма от всички времена има една задача: да изяви вътрешния човек, който живее и страда, расте и гине, в действие при дадена обстановка. Само по тоя път се осъществява художествената красота"* ^(1,64).

Много преди българските теоретици да се занимават с проблема за знаковостта, в споменатата статия Пейо Яворов се докосва до проблема, разглеждайки културната реалност като символизация на човешкия дух. Щом изкуството тълкува човека², то е човекознание. Поезията и философията са свързани интимно за истинския творец, защото *"философията е била винаги лице срещу лице с тайната на битието"* ^(1,83). Ако науката след Ловоазие се опитва всичко да претегли на везните и свежда битието до материята, подобно бакалско отношение към човешкия дух дълбоко възмущава Яворов, тъй като за него човешкият дух и човешката мисъл са върхът на мирозданието. Творецът е длъжен да държи сметка за този велик идеализъм и същевременно, както казва в анкетата на Михаил Арnaudов, да се стреми да гледа и оценява цялата действителност с един съвсем нов поглед. Ролята на литературата, пак според тази анкета е САМОИЗРАЗЯВАНЕТО. Подобно на грънчаря, който прави своите грънета, без да мисли за приложението им, така и авторът е длъжен преди всичко да изкаже онова, което носи в душата си.

Сам Яворов е раздвоен между: 1. Критическия си разум, който от дистанция наблюдава и се опетва да дешифрира творческия порив и 2. Тайнството на вдъхновението. Опасенията му, че изпада в мистицизъм днес, след реалните завоевания на парапсихологията, вече могат да се разглеждат в нова светлина като проникновено